

دستورالعمل تدوین و تهیه پایان نامه
دوره‌های کارشناسی ارشد ناپیوسته
دانشکده معماری، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران
(تجدید نظر خرداد ۱۳۹۸)

شرایط عمومی

طول دوره‌های کارشناسی ارشد ناپیوسته به مدت ۴ نیمسال تحصیلی پیش بینی شده است و پایان نامه در رشته‌های مختلف این دانشکده با ارزش ۶ واحد در پایان این دوره آموزشی مورد قضاوت قرار می‌گیرد. برای این منظور ارائه پایان‌نامه با توجه به شرایط عمومی در رشته‌های مربوط و شرایط خاص هر رشته تهیه و ارائه می‌شود (برای آشنایی با شرایط خاص هر رشته به پیوست شماره ۱ رشته مربوطه مراجعه کنید).

انتخاب موضوع پایان نامه

موضوع پایان نامه با مشورت با استاد راهنما انتخاب و معین می‌گردد. از آنجاکه اساتید دانشکده معماری هر کدام در زمینه خاص تحقیقاتی در طرح جامع تحقیقاتی دانشگاه اعلام آمادگی نموده‌اند، ضرورت دارد تا موضوع انتخابی دانشجویان با توجه به زمینه‌های تخصصی اساتید و برنامه جامع تحقیقاتی آنها معرفی گردد. موضوع پایان نامه باید به طریقی انتخاب گردد که در شرایط خاص هر رشته معرفی شده است.

زمان اخذ واحد پایان نامه

در نیمسال سوم تحصیلی دانشجویان می‌باید موضوع پایان نامه خود را تحت راهنمایی یکی از اساتید این دانشکده انتخاب و طرح پیشنهادی (Proposal) خود را به تصویب شورای آموزشی گروه مربوطه برسانند. از آنجاکه انتظار می‌رود دفاع از پایان نامه تا پایان نیمسال چهارم به اتمام برسد، توصیه می‌گردد تا دانشجویان با زمان بندی دقیق و صحیح از عهده این کار برآمده و تقاضای ورود به نیمسال پنجم را نمایند. قابل ذکر است که تقاضای ورود به نیمسال ششم تنها در شرایطی خاص و با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و نظر کمیسیون موارد خاص دانشگاه امکان پذیر خواهد بود که در صورت موافقت، این نیمسال به عنوان اضافه سنوات تلقی می‌شود و دانشجو موظف به پرداخت شهریه خواهد بود. برای آشنایی با برنامه زمان بندی دفاع از پایان نامه به پیوست شماره ۲ مراجعه کنید.

نحوه تدوین پایان نامه

برای تدوین پایان نامه که گزارشی علمی و مکتوب از چگونگی تحقیقات بعمل آمده در خصوص موضوع پایان نامه است، ضرورت دارد تا ساختار نوشتاری آن از نکات زیر پیروی نماید.

۱- بخش‌ها و ترتیب آنها

پایان نامه‌هایی که به اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه تهران تحویل می‌گردد، باید حاوی بخش‌های نامبرده در زیر باشد.

- صفحه بسم اله؛
- صفحه عنوان؛
- صفحه گواهی دفاع از پایان نامه؛

- صفحه اصالت اثر؛
- اهدا (اختیاری)؛
- چکیده فارسی (حدود ۳۰۰ واژه و ۵ کلید واژه)؛
- پیشگفتار (اختیاری)؛
- تقدیر و تشکر (اختیاری)؛
- فهرست مطالب (شامل مقدمه، عناوین اصلی و فرعی فصل‌ها، فهرست منابع و عناوین پیوست‌ها)؛
- فهرست تصاویر (شامل شکل‌ها، عکسها، دیاگرام‌ها، نمودارها، کروکی‌ها)؛
- فهرست جداول؛
- فهرست علائم و اختصارات (در صورت وجود)؛
- مقدمه (شامل معرفی موضوع، اهمیت موضوع، هدف‌های پژوهش، مفاهیم و تعاریف خاص و توضیح چگونگی روش تحقیق)؛
- متن اصلی (حدود ۱۵۰ صفحه یا مطابق درخواست هر رشته)؛
- نتیجه‌گیری و پیشنهادات (برای مثال: مدارک و نقشه‌ها در خصوص رشته معماری). با توجه به شرایط خاص تعریف شده در پیوست شماره ۱ هر رشته؛
- فهرست منابع و ماخذ؛
- فهرست اعلام (اختیاری)؛
- پیوست‌ها و نقشه‌های معماری که فهرست آن در بخش مدارک لازم جهت دفاع از طرح نهایی در این دستورالعمل آمده به همراه تصاویر مربوطه + لوح فشرده تصاویر با کیفیت ۳۰۰ dpi و با توجه به ملاحظات هر رشته؛
- چکیده انگلیسی (حدود ۳۰۰ واژه و ۵ کلید واژه) و
- صفحه عنوان انگلیسی.

۲- شیوه نگارش

آیین نگارش پایان‌نامه باید مطابق روش مورد تایید دانشکده و از نظر درست نویسی فارسی، مطابق با شیوه نگارش فرهنگستان زبان و ادب فارسی جمهوری اسلامی ایران باشد. همچنین قواعد و مشخصات تصریح شده در این دستورالعمل باید رعایت شود.

• کاغذ و حروف چینی

متن پایان‌نامه باید روی کاغذ سفید مرغوب A4 چاپ گردد. نوع قلم مورد استفاده در تمامی متن یکنواخت و اندازه آن ۱۳ نازنین و در محیط word باشد. نوع قلم و اندازه آن برای عناوین می‌تواند با تایید استاد راهنما تا حدی متفاوت باشد، ولی از به کار بردن قلم‌های فانتزی خودداری شود. معمولاً اندازه حروف عناوین فصلها ۱۶، عناوین اصلی ۱۴ و عناوین فرعی ۱۳ مناسب می‌باشد. اندازه حروف پی‌نوشت و زیرنویس دو شماره کوچکتر از حروف متن تعیین می‌گردد.

• فاصله گذاری و حاشیه بندی

فاصله سطرها در تمامی پایان‌نامه برابر با حداقل (At least) انتخاب شود. حاشیه سمت راست و بالا مساوی ۳/۵ سانتیمتر و حاشیه سمت چپ و پایین برابر ۲/۵ سانتیمتر باشد. این حاشیه‌ها باید در سرتاسر پایان‌نامه حتی برای صفحه‌های مصور نیز رعایت شود. در صورتی که در برخی موارد اندازه تصاویر بزرگتر از فضای داخل حاشیه باشد، با کوچک کردن آنها و یا استفاده از کاغذ A3 به صورت تا خورده و با رعایت حاشیه تعریف شده ارائه گردد.

• شماره گذاری

شماره صفحات آغازین (از اول پایان نامه تا اول متن اصلی) با اعداد و به حروف نوشته می شوند مانند: پنج، یا شش. تمامی صفحات متن اصلی، که از مقدمه یا فصل نخست شروع می شود، باید شماره گذاری شوند. شماره گذاری صفحات شامل صفحه های محتوای شکل، جدول، منابع و پیوست ها نیز می گردد. در صفحه عنوان پایان نامه و صفحات عنوان فصل ها از درج شماره صفحه خودداری شود. دسته بندی مطالب یک پایان نامه از "قسمت" (بزرگترین تقسیم بندی)، به "فصل" و نهایتاً به "بخش" تقسیم می گردد. بخش ها و زیر بخش ها با عدد شماره گذاری می شوند. به طوری که شماره فصل در سمت راست و شماره بخش، بعد از آن آورده می شود. مثلاً "۳-۲-۴" بیان کننده "زیر بخش" ۴ از "بخش" ۲، از "فصل" ۳ است. در صفحه فهرست نیز همین روش رعایت شود.

• جداول و تصاویر

تمامی تصاویر و شکل ها باید با کیفیت و اندازه مناسب تهیه شوند، به گونه ای که کپی تهیه شده از آنها از وضوح کافی برخوردار باشد. برای شکل ها، نمودارها و منحنی ها از لفظ "تصویر" استفاده می شود و باید به ترتیب ظهور در هر صفحه شماره گذاری شده و توضیحات مناسب در کنار آنها درج شود. مثلاً برای شکل های فصل ۲، تصویر ۱-۲، تصویر ۲-۲ و غیره و برای شکل های فصل ۳، تصویر ۱-۳ و غیره می آید. چنانچه جدول یا شکلی از منبعی اخذ شده است، منبع در عنوان جدول یا تصویر باید ذکر گردد. بدیهی است تصاویر و جداولی که توسط نگارنده تهیه شده است نیازی به ذکر منبع ندارد. همچنین لازم است توضیح کامل تصاویر و جداول در متن پایان نامه آورده شود. عنوان تصاویر در زیر شکل ها و عنوان جداول در بالای جدول ها باید درج شود.

• زیرنویس

در صورتی که یک عبارت یا واژه ای نیاز به توضیح خاص یا معادل نویسی غیر فارسی داشته باشد، توضیح را می توان به صورت زیرنویس در همان صفحه ارائه نمود. در این صورت عبارت یا واژه توسط شماره ای، که به صورت کوچک در بالا و سمت چپ آن چاپ می شود، مشخص شده و در زیر نویسی معادل غیر فارسی یا توضیح مربوط به آن شماره ارائه می شود. لازم به ذکر است که می باید شماره گذاری زیرنویس ها در هر صفحه از شماره ۱ مجدداً آغاز گردد.

• ذکر اعداد در متن

در مورد اعداد صحیحی که در داخل متن نوشته می شود (غیر از شکل ها و تصاویر)، هر گاه عدد کمتر از ۱۰ باشد آن عدد را با حروف نوشته: برای مثال چهار یا هفت؛ و هر گاه عدد ۱۰ و یا بزرگتر از آن باشد به صورت عددی نوشته می شود، برای مثال: ۴۶ یا ۱۳. برای مشخص کردن اعداد اعشاری از علامت / استفاده می شود مثل ۱۲/۴، و چنانچه در صد مورد نیاز باشد، از علامت % استفاده می شود، مثل ۴۴٪.

• سیستم واحدها

سیستم واحدهای مورد استفاده در پایان نامه، سیستم بین المللی متریک SI می باشد. در صورتی که استفاده از واحدهای دیگر لازم باشد، معادل متریک آن باید در داخل پرانتز درج گردد.

• تاریخ

درج تاریخ برای موضوعات غیر ایرانی به میلادی و برای موضوعات ایرانی به هجری قمری (ه. ق) یا هجری شمسی (ه. ش) نوشته می شود. در صورتی که از منابع غیر فارسی با تاریخ میلادی استفاده می شود، معادل تاریخ ایرانی سال میلادی حتماً در کنار آن آورده شود.

• درج لغات لاتین در متن فارسی

همه نام های خارجی در متن به زبان فارسی و در زیرنویس به لاتین (یا به زبان اصلی) نوشته شود.

• نحوه ارجاع در متن

میزان استفاده، اقتباس، ترجمه و کیفیت گزینش آنها از مآخذ و منابع در پایان نامه باید با نظر استاد راهنما باشد. اقتباس از پایان نامه دیگران بدون ذکر مآخذ حکم تقلب را داشته و چنانچه در متن مطلبی از کتاب، مقاله، ترجمه، مصاحبه و غیره نقل شود، نحوه ارجاع در متن به روش (نویسنده، تاریخ) و به ترتیب زیر می باشد:

– بلافاصله پس از خاتمه جمله ای که از یک منبع نقل شده است، در درون پرانتز ذکر منبع با ارجاع به نام نویسنده و سال انتشار آورده می شود، مثال (فلامکی، ۱۳۷۶). در مواردی که استفاده از نقل قول مستقیم استفاده شود، عین متن می باید در داخل گیومه قرار گرفته و روش ارجاع دهی با ذکر شماره صفحه تکمیل گردد. برای مثال: (فلامکی، ۱۳۷۶ ص ۲۳) یا (فلامکی، ۱۳۷۶: ۲۳).

• نحوه تنظیم فهرست منابع و مآخذ

لازم است به کلیه منابعی که در متن مورد استفاده قرار می گیرد در فهرست منابع و مآخذ اشاره گردد. همه منابع به ترتیب حروف الفبای نام نویسنده (نام خانوادگی و نام مولف؛ تاریخ / زمان انتشار یا نگارش، نام اثر؛ نام ناشر؛ شهر و کشور محل نشر)، در فهرست منابع و در دو بخش فارسی و لاتین ذکر می گردد. در خصوص منابع الکترونیکی، از حروف (Uniform Resource Locator, URL) در داخل متن و فهرست آنها در بخش منابع با معرفی جزئیات آدرس سایت و زمان مراجعه به سایت استفاده شود. برای مثال:

URL1: WWW. AIA.org (visited Nov. 15/2015)

برای اطلاعات بیشتر، مراجعه کنید به شیوه نامه تهیه و تنظیم کتاب، بخش ارجاع و منبع دهی. موسسه انتشارات دانشگاه تهران.

۳- مشخصات جلد پایان نامه (در صورت نیاز ارائه یک نسخه چاپ شده از پایان نامه به استاد راهنما، به شکل زیر عمل گردد)

- ۱- جنس جلد از مقوا با ضخامت ۲ تا ۳ میلیمتر، با روکش چرم مصنوعی (گالینگور) می باشد؛
- ۲- رنگ جلد پایان نامه های کارشناسی ارشد متناسب با تعریف گروه مربوطه، (برای مثال در گروه معماری رنگ جلد خاکستری می باشد)؛
- ۳- قطع جلد نیم سانتیمتر بزرگتر از قطع کاغذ است؛
- ۴- نوشته های روی جلد و عطف به صورت زرکوب چاپ گردد؛ و
- ۵- برای مشخصات روی جلد و پشت جلد و عطف جلد به پیوست شماره ۳ مراجعه شود.

۴- تکثیر پایان نامه

دانشجو موظف است پایان نامه خود را به تعداد نسخ مورد نیاز هر رشته به صورت لوح فشرده تحویل دفتر گروه کارشناسی ارشد نماید.

تذکر: از آنجا که تهیه مقالات پژوهشی می تواند در ارزیابی پروژه پایان نامه تأثیر مثبتی به همراه داشته باشد، توصیه می گردد تا دانشجویان فقط مقاله های مستخرج از تحقیقات بعمل آمده در خصوص موضوع پایان نامه خود را که مورد تأیید استاد راهنما قرار گرفته، به صورت چاپ شده و یا با نامه "تأییدیه پذیرش چاپ" در روز دفاع از پایان نامه تحویل مسئول جلسه دفاع نماید.